

Kedves Olvasó!

A 2026-os magyarországi parlamenti választások új esélyt adhatnak a társadalmi bizalom, gazdaságunk eltorzult funkcionális szerkezete és megbillent egyensúlya helyreállításának, a korrupció megszüntetésének, valamint a gazdaságpolitika és a közpénzügyek átfogó reformjának, amit elkerülhetetlenné tesz a rekordméretű államháztartási hiány, a jelentős mértékben megnövekedett államadósság és kamatteher, az alacsony termelékenység és GDP növekedés, illetve az ezt meghaladó bérnövekedés, az uniós források hiánya, a kiszámíthatatlan és szabad piaci versenyt kizáró állami beavatkozások, az oktatás, az egészségmegőrzés és a vasúti hálózat alacsony színvonala, valamint az energiafüggőség diverzifikálásának hiánya.

A reformlépések megalapozásához olyan számvetésre is szükség van, mint amilyet első tanulmányunkban olvashatunk. A Bélyácz-Szász szerzőpáros meggyőzően és elfogulatlanul tárja fel a magyar gazdaság évek óta tartó stagnálásának okait, kapcsolja össze a makrogazdasági politikát az ökonometriával és a gazdaságelméleti kutatással, mutat utat e fontos kérdés félreértéseinek bonyolult sűrűjében. Bízom abban, és mindenkit erre biztatok, hogy a szerzők értékes gondolatait majd elindítanak egy minőségi vitát, amelyről szívesen beszélünk a Pénzügyi Szemle következő számaiban.

Második tanulmányunk szerzője arra a kérdésre keresi a választ, hogy miért marad el az uniós átlagtól a magyar kis- és középvállalkozások beruházási aktivitása az immateriális javak és a digitalizáció területén. A finanszírozáshoz való hozzáférés korlátozottsága hazánkban kevésbé jelent szűk keresztmetszetet (a megkérdezett vállalkozások nem egészen 30%-a jelöli csak meg ezt problémaként, míg az EU-ban közel a fele). A probléma gyökerét a szerző abban látja, hogy a finanszírozási rendszer működési logikája továbbra is elsősorban a tárgyi fedezeten alapuló hitelezésre épül, miközben a kkv-k fejlesztési prioritásai eltolódik az immateriális, digitális és minőségorientált beruházások irányába. Új finanszírozási eszközöket, hosszabb futamidejű konstrukciókat, rugalmasabb fedezeti követelményeket, új értékelési és kockázatkezelési módszertanokat kellene kidolgozni, melyek jobban illeszkednek ezen beruházási sajátosságokhoz, és csökkentik a finanszírozási programok adminisztratív terheit.

Harmadik tanulmányunk középpontjában egy egyre sürgetőbb társadalmi probléma, a lakhatási válság áll, ami egyaránt sújtja a magyar és az Európai Unió fiataljait, az alacsony jövedelemmel rendelkezőket és a bérlóket, akik számára szinte elérhetetlen a saját otthon az ingatlanárak és a lakbérek drasztikus növekedése, a magas fenntartási költségek, az alacsony lakásmobilitás, valamint az olcsóbb önkormányzati és szociális lakások szűkös kínálata miatt. A szerző megpróbálja objektíven értékelni a probléma megoldására hazánkban meghozott különféle kormányzati intézkedéseket: államilag támogatott forinthitelek, az adószágsapdával járó devizahitelek, a gyermekvállalást is ösztönző, azokat

segítő csok, Otthon Start Program. vissza nem térítendő támogatások, államilag kamattámogatott hitelek, áfa-visszatérítések, és arra a következtetésre jut, hogy a lakhatási válságot érdemben csak aktív intézkedésekkel lehet jól kezelni, míg a passzív intézkedések jelentős rendszerkockázatokkal járhatnak.

Negyedik tanulmányunk azt a kérdést járja körül, hogy miként módosítja a monetáris politika rövid távú transzmisszióját a digitális jegybankpénz (CBDC) bevezetése. Alapjaiban változtatja-e meg a monetáris rendszert? Mennyire gyorsulnak fel a fizetési tranzakciók? Mennyiben segíti a gazdaság kifehéredését, a pénzügyi stabilitás növekedését, az adatvédelem és a kereskedelmi bankok forráskivonásának kockázatait? Bevezetésének lehetőségét már közel másfélszáz központi bank kutatja, mert egy hatékony gazdaságpolitikai eszköz lehet számukra, bár egyszerre hordozza a pénzügyi rendszer modernizációjának ígéretét és a túlzott állami felügyelet veszélyét. A tanulmány szerzője szerint egy mérsékelt, kamatsemleges CBDC bevezetése önmagában nem rontja érdemben a szabályalapú monetáris politika működőképességét, de a bankbetétek részleges kiszorítása mérsékli a banki közvetítésen keresztüli multiplikátorhatást, ami elnyújtottabb reálgazdasági reakciókban jelenhet meg, és fokozatosabb a kamatpálya normalizálódása, vagyis módosulhat a reálgazdasági alkalmazkodás ritmusa. A CBDC dizájnjá (kamat, plafonok, kétszintű bevezetés) kulcsfontosságú a transzmissziós és stabilitási kockázatok kezelésében.

Ötödik tanulmányunk szerzője a realizáció és óvatosság elvére épül magyar számviteli szabályozásnak némileg ellentmondó értékhelyesbítés intézményrendszerét veszi górcső alá, amit elsősorban azok a nagyobb, komplexebb számviteli és finanszírozási környezetben működő vállalatok használnak, amelyek eszközállományában nagyobb súlyt képviselnek az olyan tárgyi eszközök, amelyek piaci értéke viszonylag megbízhatóan meghatározható, és általában akkor alkalmazzák, amikor a saját tőke és a jegyzett tőke viszonya kritikus szinthez közelít. Az értékhelyesbítés tehát egyrészt lehetőséget biztosít arra, hogy egyes befektetett eszközök mérlegértéke közelebb kerüljön a gazdasági valósághoz, az aktuális piaci értékhez, másrészt hatással van a vállalat tőkeszerkezetére is, mert növeli a saját tőke összegét anélkül, hogy az az eredményt befolyásolná.

Hatodik tanulmányunk a hosszú távú humántőke-befektetések, vagyis a felsőoktatási beruházásokkal foglalkozik, amelyek közvetlenül növelik a munkaerő termelékenységét. Az olya jövedelem-átcsoportosítások, mint a progresszív adózás, vagy a tandíj- és diákhitel-rendszerek azt hivatottak biztosítani, hogy a képzések költségei ne a hátrányos helyzetűeket terheljék, segítve ezzel a társadalmi mobilitást és a képzési piac hatékonyságát. A kormányok a támogatások és szabályozási intézkedések révén hatnak az oktatási rendszerekre, ami jelentősen befolyásolja az optimális újraelosztási politikák kialakítását. A szerző a jövedelemtermelés központi változójaként kezeli az oktatásba történő befektetést, és így elemzi az optimális nemlineáris jövedelemadó-kulcsokat, amelyben a képzett munkavállalókra határadót vetnek ki a képzetlenek felé történő átutalások finanszírozása érdekében.

Hetedik tanulmány a banki kockázatkezelésnek egy olyan kognitív keretrendszerét javasolja bevezetni, amely képes nagy adathalmazok önálló feldolgozására, a potenciális veszélyek előrejelzésére, a hatékony kockázatsökkentési stratégiák kidolgozására. A globális pénzügyi bizonytalanság és az információáramlás felgyorsulása miatt ugyanis a banki kockázatok értékelésének hagyományos módszerei már nem feltétlenül megfelelőek, ezért szükséges elmozdulni egy innovatívabb, adaptívabb és előrejelzőbb megközelítés felé.

Interjúalanyunk most az a – kortársai közül tudásával, intelligenciájával, műveltségével és nyugalomával kiemelkedő, előadásai, írásai és médiaszereplései miatt méltán népszerű, a Köztársasági Érdemrend középkeresztjével kitüntetett közgazdász, egyetemi tanár, az MTA doktora – Bod Péter Ákos, aki jelenleg a Budapesti Corvinus Egyetem professzor emeritusa, de ő volt az Antal-kormány ipari és kereskedelmi minisztere, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank igazgatótanácsának, az Akadémiai Kiadó igazgatóságának a tagja, a Magyar Közgazdasági Társaság alelnöke és a Transparency International Magyarország felügyelőbizottságának az elnöke. Jóleső érzés megmerítkezni a tanár úr mély bölcsességet, megfontoltságot, értékátadást sugárzó gondolataiban, üzeneteiben.

A konferencia rovatunkban egy beszámoló olvasható egy rangos nemzetközi konferenciáról, a nyolcadik alkalommal megrendezett Budapesti Pénzügyi Szeminárium), melynek középpontjában a globális gazdaságpolitikai kihívások, a monetáris elméletek és a fenntartható pénzügyi rendszerek, a pénz szuverenitása és a Chicago Plan újraértelmezése állt, és amelyen ismét számos neves amerikai és európai gazdasági szakember, kutató és egyetemi oktató vett részt.

Könyvismertetőnkben most a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának docense, Kovács Kármén által írt Viselkedési közgazdaságtana című könyvét ajánljuk, amely számos döntési anomáliát, viselkedésformát mutat be, és tisztázza azok okait és hatásait. ■

Lukács János
főszerkesztő